

Ի. Ն. ՅԱԿՈՎԼԵՎ ՅԵՎ Ֆ. ՅՈՒ. ԲԵՐՄԱՆ

ԻՆՉ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆ Ե ԳՐԻՊԸ
Յ Ե Վ
ԻՆՉՊԵՍ ՊԱՅ-ՔԱՐԵԼ ՆՐԱ ԴԵՄ

ՊԵՏՏՐՈՍ

1938

ՅԵՐԵՎԱՆ

31 JAN 2018

Ի. Ն. ՅԱԿՈՎԼԵՎ ՅԵՎ Ֆ. ՅՈՒ. ԲԵՐՄԱՆ

ԻՆՉ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆ Ե
ԳՐԻՊԸ

Յ Ե Վ

ԻՆՉՊԵՍ ՊԱՅՔԱՐԵԼ ՆՐԱ ԴԵՄ

ՊԵՏՆԻՍ

1988

ՅԵՐԵՎԱՆ

ԳՐԻՊԻ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԵԼԸ ԲՈԼՈՐ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ-
ՆԵՐԻ ԳՈՐԾՆ Ե

Գրիպն ամենատարածված հիվանդություններից մեկն է: Ժամանակ առ ժամանակ գրիպի բռնկումներ են առաջ գալիս: Այդ բռնկումներն ընդգրկում են համարյա ամբողջ ազգաբնակչությունը, ինչպես այդ յեղավ, որինակ, 1918 թվին:

Բայց նույնիսկ այն ժամանակ ևս, յերբ գրիպը համաճարակի բնույթ չի բնդունում, դարձյալ զգալի թվով հիվանդներ են լինում, և մենք այդ հիվանդություններից բավականին վնասվում ենք: Բանն այն է, վոր միլիոնավոր բանվորական որեր և կոլտնտեսականների աշխուրներ են կորչում, միլիոնավոր ոււրլիներ են ծախսվում անաշխատունակ որերի համար վճարելու և հիվանդացածներին բուժելու նպատակով:

Գրիպից առաջացող մահացությունը մեծ է: Գրիպի յերկարատե, ձգձգվող հիվանդությունը հազվադեպ է: Սակայն, պետք է հաշվի առնել,

վոր գրիպը հաճախ բարդութիւններ ե տալիս,
ինչպես, որինակ, թոքերի բորբոքում: Դրա հե-
տեանքով հիվանդութիւնը կարող ե յերկար ժա-
մանակով խախտել մարդու առողջութիւնը:

Սրանից պարզ յերևում ե, վոր գրիպի դեմ
մղվող պայքարը պետք ե բոլոր բանվորների,
կոլտնտեսականների, աշխատավորների գործըլի-
նի: Յուրաքանչյուր աշխատավոր պետք ե գիտե-
նա, թե ինչպես պետք ե զգուշանա գրիպից:

ԳՐԻՊԸ ՎԱՐԱԿԻԶ ՀԻՎԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ Ե

Գրիպը վաճակիչ հիվանդութիւն ե: Գրիպն
առաջ ե դալիս միկրոբներից, վորոնք մեծ քանա-
կությամբ գտնվում են հիվանդի թոքերում, բրոն-
խներում (бронхи) կոկորդում, քթաստուգնում
և բերանում: Խոսելու, հազալու և փռշտալու ժա-
մանակ հիվանդը միկրոբները թքի ու լորձի մա-
նրը մասնիկների հետ դուրս ե շարտում շրջա-
պատող տարածության մեջ, առարկաների ու
մարդկանց վրա:

Գրիպի միկրոբները չափազանց անտոկուն
են: Թքի և լորձի չորանալու զեպքում, արևի
լույսի ազդեցության տակ միկրոբները վնասա-

նում են մի քանի ժամվա ընթացքում: Իսկ ա-
վելի շուտ, մի քանի րոպեյի ընթացքում միկրո-
բները վնասնում են բարձր ջերմաստիճանի ազ-
դեցութիւնից (չոր շոգ, յեռացում):

Միկրոբների փոխանցումը հիվանդներից ա-
ռողջներին՝ կարող ե կատարվել հիվանդների
հետ խոսելիս, նրանց հազալու և փռշտալու
ժամանակ:

Այդ բանը պատահում ե նաև հիվանդի հետ
միևնույն անկողնում քնելուց, քնահանուր ամա-
նից ուտելու և խմելու ժամանակ, յերեսսրբիչ-
ները, թաշկինակները միատեղ գործածելուց և
այլն:

ԳՐԻՊԻ ԼՆԹԱՅՔԸ

Գրիպը շատ զանազանակերպ ե ընթանում:
Ամենից հաճախ նա ընթանում ե թեթև ձե-
վով: Այդ դեպքում հիվանդացածը հատուկ խնամ-
քի և բուժման կարիք չի ունենում: Գրիպի այդ
ձևն իրեն զգալ ե տալիս հարբուխով, հազով,
զլիացավերով: Ջերմաստիճանը չի բարձրանում,
կամ թե բարձրանում ե շատ աննշան:

Թեթև ձևով հիվանդացածներն առողջանում
են 3—5 օրվա ընթացքում:

Ավելի ծանր դեպքերում մարմնի ջերմաստիճանը բարձրանում է մինչև 39 և ավելի, հազն ու հարբուխը կարող են սաստկանալ: Հիվանդը մեծ ջարդվածություն ու թուլություն է զգում: Նա ստիպված է լինում պառկել անկողնում:

ԳՐԻՊԸ ԿԱՆԽԵԼՈՒ ՄԻՋՈՅՆԵՐԸ

Գրիպով հիվանդանալու կասկածներ յերևալու դեպքում, անհրաժեշտ է կիրառել հետևյալ միջոցները.

1. Հիվանդին ուղարկել բուժարան բժշկի մոտ, կամ թե ոգնություն հասցնող բժշկին հրավիրել տուն:

2. Վորքան հնարավոր է՝ հիվանդին առանձնացնել առողջներից: Դրա համար պետք է ունենալ՝ առանձին անկողին, աման, յերեսորբիչ և տնային գործածություն այլ առարկաներ: Հիվանդի մահճակալի մոտ դնել թքաման (նրա մեջ լցնել լիզոլի 3-տոկոսային լուծույթ):

3. Այն սենյակում, վորտեղ պառկած է հիվանդը, մաքրություն պահպանել: Ամեն օր, առավոտյան ու յերեկոյան, թաց շորով մաքրել հատակը (թաց շոր փաթած խողանակով ավելել): Կահարասիքի և տնային գործածություն

առարկաների փոշին մաքրել թաց շորով: Որական 2 անգամից վոչ պակաս ողափոխել սենյակը (բանալ ողանցքը), նախապես տաք ծածկելով հիվանդին:

4. Հիվանդի կեղտոտ սպիտակեղենը, սավանները, թաշկինակները, յերեսորբիչները յեռացնել սոփայի կամ մոխրաջրի լուծույթի մեջ և այս բանից հետո միայն լվանալ: Կարելի յեհաև այդ բոլոր իրերը դնել առանձին թասի մեջ և առատորեն թրջել լիզոլի 3-տոկոսային լուծույթով:

5. Հիվանդի ամանն, ողտագործելուց հետո, յեփ տալ ջրի մեջ:

6. Վոչ մի դեպքում չուտել հիվանդի ուտելիքի մնացորդները:

7. Հնարավորություն սահմաններում, առանձնացնել մեկին՝ հիվանդին խնամելու համար: Խնամողն ամեն անգամ, հիվանդի, կամ նրա ամանի և սպիտակեղենի հետ շփվելուց հետո, պետք է ձեռքերը լվա սապոնով: Խնամողը պետք է հազնի խալաթ, կամ փափուկ գործվածքից մի այլ հագուստ:

8. Հիվանդները պետք է ուշադրություն կատարեն բժշկի տված բոլոր խորհուրդները: Հազալու և փուշտալու ժամանակ բերանն ու քիթը

ծածկեն թաշկինակով: Թքեն միայն թքամանի մեջ: Մինչև լիովին առողջանալը չհամբուրեն յերեսաներին ու հարազատներին:

9. Գրիպով նույնիսկ թեթև հիվանդանալու դեպքում ել հասարակական վայրեր (կինո, թատրոն, ժողով և այլն) չհաճախել:

10. Յերը կասկած ե լինում, թե յերեսան հիվանդացել ե գրիպով, չպետք ե թույլ տալ, վոր նա զնա դպրոց, մանկապարտեզ, մուլը և այլն:

Յեթե գրիպով վարակվելու վտանդ կա, հիվանդութունը կանխելու նպատակով, վորպես միջոց, խորհուրդ ե տրվում ընդունել որակա՞ն 1—2 հար «կալցեքս»: Այդ դեղը վաճառվում ե բոլոր դեղատներում: Այդ գործ ե անվում նաե գրիպը բուժելու նպատակով:

ՄԱՔՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՐԵՎՈՐ ՄԻՋՈՅ Ե ԳՐԻՊԸ
ԿԱՆԽԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Մաքրութուն պահպանելը խիստ կարևոր միջոց ե ընդհանրապես վարակիչ հիվանդութունները և մասնավորապես գրիպը կանխելու համար:

Շենքի մաքրութուն, վորտեղ աշխատում են ու ապրում, ոգի մաքրութուն բանելու և բնա-

յելի շենքերում, տնային գործածության առարկաների մաքրութուն, մարմնի, սպիտակեղենի, հագուստի մաքրութուն—ահա ամենահուսալի միջոցը՝ վարակիչ հիվանդութունները, այդ թվում և գրիպը, կանխելու համար: Իսկ մաքրության վեր միջոցներն են առանձնապես կարևոր՝ կյանքում կիրառելու համար:

Այդ միջոցները հետևյալներն են.

1. Ամեն որ հեռացնել շենքից աղբը, թափ-թփուկներն ու փոշին: Հատակը մաքրել թաց շոր փաթաթած խոզանակով, այդպիսի շորով մաքրել նաե փոշին:

2. Խնամքով ոգափոխել բանելու և բնակելի շենքերը:

3. Հատակին չթքել, այլ թքամաններ գործածել:

4. Վոչ վոքի հեռ չուտել ու չխմել մեկ ամս-նից:

5. Ուշադրությամբ հետեւել հասարակական անդի ձեռնարկությունների մաքրությանը: Բոլոր ամանեղենը, մանավանդ զգալներն ու բաժակ-ները, այդ ձեռնարկություններում պետք ե լավ լվանալ տաք ջրով, սապոնով կամ սոդայով:

6. Հազալու և փուշտալու ժամանակ մի կողմ

շուռ դալ հարեանից կամ խոսակցից, կամ թե ձեռքի ափով կամ թաշկինակով ծածկել բերանն ու քիթը:

7. Ուտելուց առաջ խնամքով լվանալ ձեռքերը ջրով ու սապոնով:

8. Խուսափել բարեկիր ձեռք թոթվելուց:

9. Հետեւել բերանի մաքրությանը, ամեն ոք մաքրել ատամները և ողողել բերանը:

10. Քնել առանձին անկողնում, առանձնապես չքնել նույն անկողնում այն մարդկանց հետ, վորոնց կարելի չէ կասկածել գրիպով հիվանդ լինելու մեջ (հարբուխի, հազի առկայության և այլն):

ՈՐԳԱՆԻԶՄԻ ԱՄՐԱՊԵՐՈՒՄԸ ՎՈՐՊԵՍ ԳՐԻՊԸ ԿԱՆԽԵԼՈՒ ՄԻՋՈՅ

Պետք է հոգալ որգանիզմի ընդհանուր ամբողջական մասին: Պետք է խուսափել այն ամենից, ինչ վոր կարող է թուլացնել որգանիզմը:

Իսկ թիչ պետք է անել դրա համար: Դրա համար անհրաժեշտ է.

1. Ամբողջով որգանիզմը՝ աստիճանաբար ընտելացնելով իրեն՝ ամեն ոք մարմինը մինչև

դոտկատեղը սենյակի ջերմաստիճան ունեցող ջրով շփելուն կամ լվանալուն:

2. Ավելի հաճախ լինել թարմ ոդում:

3. Վարժեցնել իրեն միշտ քթով շնչելուն:

4. Պարապել սպորտով ու մարմնամարզության մը:

5. Խուսափել մրսելուց՝ վոտքերը թրջելուց և մարմինը խիստ սառեցնելուց: Առանց վերնազգեստի՝ տաք սենյակից ցուրտ տեղ դուրս չգալ: Պայքարել վոտքերի քրտնոտության դեմ՝ հաճախ լվանալով վոտքերը տաք ջրով ու սապոնով: Հագուստն ու կոշիկները թրջվելու դեպքում անպայման հանել և շտապ չորացնել:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳՐԻՊԻ ԴԵՄ ՄԴՎՈՂ ՊԱՅՔԱՐՈՒՄ

Գրիպի դեմ մզվող պայքարում կարելի չէ վճռական հաջողությունների հասնել միայն վողբանավորական ու կոլտնտեսային հասարակայնության ակտիվ մասնակցությամբ:

Առաջին հերթին մեծ ակտիվություն և ինքնագործունեություն պետք է ցուցաբերեն առողջապահության գծով հասարակական աշխատանք

տանողները՝ խորհուրդների առողջապահական սեկցիաների անդամները, ձեռնարկություններում և խորհանդեսություններում առողջապահությանն ոժանդակող խմբակների անդամները, բնակելի շենքերի և հանրակացարանների, կոլանտեսությունների ու դպրոցների առողջապահության բջիջների անդամները, ինչպես նաև հասարակական սանիտարական լիազորները:

Իսկ ի՞նչ պետք է անեն առողջապահության հասարակական աշխատողները գրիպի դեմ մղվող պայքարում:

Առաջին հերթին նրանց ոգնությունն ալո գործում հետևյալն է.

1. Նրանք կազմակերպում են առանձին ծախսեր և հիմնական վերականափորումներ չպահանջող ամենահասարակ առողջապահական միջոցառումների անցկացումը: Նրանք պայքարում են հանուն մաքրության՝ բանելու և բնակելի շենքերում, հասարակական ոգտագործման տեղերում—դպրոցներում, ճաշարաններում և այլն:

2. Նրանք կազմակերպում են աշխատավորների տարբեր խմբերի սոցմրցումը՝ մաքրություն և հիգիենայի պահանջներն ել ավելի լավ պահպանելու և կատարելու համար:

3. Նրանք ստուգում են մաքրություն ու հիգիենայի կանոնների կատարումը ձեռնարկություններում, բնակարաններում և հասարակական ոգտագործման տեղերում: Նրանք պարզում են այդ գործում յեղած թերություններն ու զանցառությունները և ձգտում են վերացնել դրանք: Հատուկ ուշադրություն են դարձնում նրանք ճաշարանների, բուֆետների, հանրակացարանների, ախումբների, յերկաթուղու կայարանների և հասարակական ոգտագործություն այլ տեղերի սանիտարական դրություն վրա:

4. Նրանք տարածում են գիտելիքներ գրիպի դեմ պայքարելու միջոցների վերաբերյալ: Նրանք ոգնում են դասախոսություններ, գեկուցումներ, գրույցներ կազմակերպելու. կազմակերպում են գրքերի բարձրաձայն ընթերցանություններ, գրականություն վաճառելու և բաժանելու գործը և այլն:

5. Նրանք իրենց անձնական վարքով որինակ են տալիս ֆնացած աշխատավորներին, թե ինչպես պետք է պահել իրեն, վորպեսզի կարելի լինի պահպանել հիգիենայի պահանջները, չհիվանդանալ և չվարակել իրեն շրջապատողներին:

ԳՐԻՊԻ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԵԼՈՒ ՄԻՋՈՅՆԵՐՆ
ԻՐԱԳՈՐԾԵԼԻ ՅԵՆ ՅԵՎ ԳՈՐԾԱԴՐԵԼԻ

Այսպէս են գրիպի դեմ պայքարելու միջոցները: Այս բոլոր միջոցները կարելի չե հեշտությամբ իրագործել ու գործադրել:

Պետք է միայն գիտակցել ու հասկանալ, վոր անհրաժեշտ է անշեղորեն իրագործել այդ միջոցները: Հարկավոր է կամքի ուժ, վորպեսզի կյանքում ակտիվորեն կիրառվեն մաքրության համար մղվող պայքարի, գրիպի դեմ պայքարելու, հիվանդութունները պակասեցնելու համար մղվող պայքարի բոլոր միջոցառումները:

Բանվորները, կոլտնտեսականները և բոլոր աշխատավորները պարտավոր են միահամուռ ու համերաշխ մասնակցել մաքրության համար, առողջության համար, կուլտուրայի համար—սոցիալիստական լավագույն կյանքի համար մղվող պայքարին:

Քարգմ. Ավ. Շաթիրյան
Պատ. խմբ. բժ. Դուրինյան
Հեղվ. խմբ. Հ. Պետրոսյան
Տեխ. խմբ. Լ. Ոհանյան
Սրբազրիչ՝ Ա. Արդաբանյան

Գլավիլիտի լիազոր՝ Ա. 4005. Հրատ. № 4570.

Պատվեր 339. Տիրած 3000.

Թուղթ 72×105. Տպագր. 1 մամ.

Մեկ մամ. 24200 նշան. Հեղինակ՝ Ծ, 53 մամ.

Հանձնված է արտադրության 27 մարտի, 1938 թ.

Ստորագրված է տպագրության համար 22 հունիսի, 1938 թ.

Պետհրատի 1 տպարան, Յերևան, Լենինի 65

20

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0928089

20 июля 1938
ՀԻՆԸ 20 Կ.

393

1
3683

И. Н. Яковлев и Ф. Ю. Берман
Что за болезнь грипп
и
как с ним бороться
Гиз Арм. ССР, Ереван, 1938 г.